

УДК 94:338.45(477) «1960/1980»

*Світлана Хоменко
(Переяслав-Хмельницький)*

РОЗВИТОК КУСТАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ 1960-1980-Х РР.

У статті розглядаються особливості процесу перетворення кустарних промислів у заняття, що несло переважно морально-естетичне задоволення для українських селян в 1960-1980-х рр.

Ключові слова: мистецтво, кустарні промисли, ткацтво, вишивка, образотворче мистецтво, деревообробка, гончарство.

При вивченні побуту та дозвілля українських селян сучасні історики здебільшого приділяють увагу дослідженню святкової обрядовості, побутової сфери, вивчають освіту та санітарно-гігієнічний стан і лише побіжно торкаються теми традиційних народних промислів в українському селі 1960–1980-х років. Саме тому ця тема потребує більш детального опрацювання та осмислення. Серед дослідників, що займалися задекларованою проблемою, насамперед, слід згадати Лукашевича О.М., Тєвікову О.В., Середу А.М.

Предметом дослідження є кустарні промисли як засіб задоволення естетичних та побутових потреб сільського населення України в 1960-1980-х рр.

Особливо важливе значення кустарні промисли мали в перші повоєнні десятиріччя, оскільки зруйнована промисловість не могла забезпечити потреби населення. У міру відбудови народного господарства залежність селянського господарства від кустарного виробництва зменшувалася, ця думка підтверджується як свідченнями очевидців, так і дослідниками сільського побуту [11; 12; 13; 16, с. 89]. Свідки подій у подробицях описують процес виготовлення багатьох потрібних у господарстві речей. Заїка К.М. з с. Степове Тальнівського району Київської області пригадує, як її батько, інвалід війни, перешивав взуття своїй сім'ї та сусідам за символічну плату, а мама власноруч шила одяг для родини [12]. Вовчок В.П., що проживала в с. Теолин Монастирищенського району Черкаської області, згадує, що в 1950–60-х роках вдома вони продовжували виготовляти полотно, потім фарбували його в різні кольори природними барвниками. Причиною цього вона вказує малозабезпеченість своєї родини [11]. Згідно свідчень Плюснової Н.І., в 1950-х рр. у кожному дворі їхнього с. Синютки Білогірського району Хмельницької області власноруч виготовляли та оздоблювали конопляне полотно, а вже на початку 1960-х рр. вона не може пригадати жодної господині, де б займались ткацтвом [13]. Отже, поступово держава перебирала на себе функцію забезпечення населення предметами першої необхідності. Проте населення не було забезпечене повною мірою якісними та художньо оформленими предметами повсякденного вжитку. З метою спонукати населення до забезпечення своїх потреб власними силами, видавалися різноманітні посібники з виготовлення будь-якого кустарного виробу в домашніх умовах [8]. Народні умільці брали участь у різноманітних конкурсах, фестивалях, демонстрували свої роботи на виставках і оглядах [3, с. 11].

Значного розвитку набуло декоративно-прикладне образотворче мистецтво, у республіці нараховувалось 16480 художників-аматорів та народних майстрів, працювало 436 гуртків і студій, в яких навчалось близько 5 тисяч учнів [3, с. 11]. Самодіяльні художники працювали в різних стилях, деякі з них творили в манері професійних художників, інші малювали в народній манері, але з використанням професійних елементів, треті визнавали виключно народну манеру письма [1, с. 94]. Як сільські, так і міські самодіяльні художники часто зображали сюжети радянської дійсності (особливо ті, хто брав участь виставках). Більшість майстрів у пейзажах зображували красу української природи [1, с. 96-97]. Традиційно самодіяльні сільські митці не лише малювали картини, а й прикрашали малюнками внутрішні та подекуди навіть зовнішні стіни сільських будинків. Приклади сіл, де в середині 1970-х років ще збереглись розписані хати, наводить Н. Кочережко: Деміївка, Олександрівка, Тиманівка та інші села Вінницької

області [7, с. 32].

Талановитих майстрів образотворчого мистецтва в сільській місцевості працювало дуже багато. Параска Хома жила в с. Чернятин Городенківського району Івано-Франківської області [10, с. 55; 15, с. 48-49]. В с. Богданівка Яготинського району Київської області жила і працювала народна художниця УРСР Катерина Білокур [15, с. 7, с. 16-19]. У с. Болотня Іванківського району Київської області постійно працювала заслужений діяч мистецтв УРСР Приймаченко Марія [15, с. 7, с. 20-23]. В с. Війтівці Уманського району Черкаської області пройшло дитинство відомих художниць, сестер Ярини (Ірини) і Софії Гоменюк [1, с. 24]. Марія Наумчук з с. Вчорайше Ружинського району Житомирської області пізніше переїхала до доньки, що працювала в колгоспі «Горняк» Старобешівського району Донецької області [9, с. 97-99; 15, с. 51]. Цей список можна продовжувати й далі, адже митців, які займались образотворчим мистецтвом, в українському селі 1960–1980-х рр. було дуже багато.

В українських селах також зустрічався такий вид декоративно-прикладного мистецтва, як розпис писанок (фарбованих дерев'яних яєць). Розписували писанку тонкою металевою трубочкою, узор наносили воском. Коли віск застигав, яйце опускали почергово в різні фарби, потім знову нагрівали і віск танув, після чого писанка вважалася готовою. У Черкаській області переважно використовували червону, чорну, вишневу фарби [1, с. 27]. На Черкащині це був досить поширений вид мистецтва, виготовляли такі писанки на сувеніри. Відомими в Придніпров'ї майстрами писанки були Пономаренко Н., Курінна Е., Ратушняк Я., Вовк Х. та інші [1, с. 28].

Надзвичайно популярною писанка була і на Західній Україні. Центральна Гуцульщина вирізнялась дрібним орнаментом, а в селах Верховинського району переважали архітектурні мотиви (Замагорів, Перехресне). Центром писанкарства було с. Космач Косівського району Івано-Франківської області, де відомі своїми писанками Борчук М., Кушнірчук Н., Коб'юк А., Рибенчук П. [5, с. 47-48]. У цьому ж селі було 32 присілки, і в кожному з них писанки розписували зі своїми художніми особливостями [4, с. 131]. У с. Брустурові цього ж району відомі писанкарі Грепінняк П. та Сліжук В., з с. Замагорова походить Семчук П., Нумайко І. – з Рожнова. У 1960-1980-х рр. писанки на Прикарпатті починали продавати на сільських ярмарках з весни, їх розписували побутовими сценами та рослинним орнаментом [5, с. 47-48].

У селах України з паперу виготовляли витинанки. Папір фарбували в червоний, рожевий, синій, зелений кольори, а також жовто-червоною вохрою, вирізували зображення і наклеювали на поверхню крохмальним клейстером. Витинали зображення людей, птахів, тварин, геометричний та рослинний орнаменти. Витинанками прикрашали стіни, книжкові полиці, дуже поширений різновид витинанки – “сніжинки”, якими взимку прикрашають вікна [7, с. 34]. Відомим завдяки своїм вишивкам та витинанкам в 1970-ті роки було с. Саїнка Чернівецького району Вінницької області [7, с. 36]. У цьому селі багато мешканців займались витинанням, зокрема, Чорненька Н., Говоруха Г., Бабій Г., Бурлака К., Кушнір Н. Витинанки з цього та сусідніх сіл експонувалися на багатьох виставках, розміщалися в музеях та приватних колекціях [7, с. 38-39]. Витинанки, що відрізнялися особливою витонченістю та філігранністю виконання, часто можна було бачити в селах поблизу Тульчина і Катеринополя, що на Гайворонщині [7, с. 55].

Надзвичайно популярним способом прикрасити особисті та хатні речі була вишивка, поширена у всіх регіонах України (в кожному з яких мала свої художні та стилістичні особливості) [2, с. 37]. Роботи вишивальниць відрізнялися не тільки регіональними особливостями, кожна з них мала свій неповторний почерк. Наприклад, на Київщині переважали червоний та чорний кольори, техніка гладі і хрестика тощо. На Полтавщині популярними були ніжні та світлі, іноді повністю білі рослинно-геометричні орнаменти [17, с. 13]. Якщо звернути увагу на територію західних областей України, слід зазначити, що тут існувало багато регіонів із специфічними художніми особливостями вишивки та різноманітною технікою вишивання. Найбільш відомими вважалися подільські, волинські та гуцульські майстри [2, с. 37]. На Запоріжжі та Кіровоградщині в 1960-1970-х рр. були села, де відчувався вплив болгарського стилю на українські традиції вишивання, оскільки тут в сільській місцевості проживала значна кількість населення, що належала до болгарської та гагаузької національних

меншин (села Юр'ївка Приморського району, Андріївка та Трояни Бердянського району Запорізької області, Вільшанський район Кіровоградської області та інші) [1, с. 32]. У селах Кіровоградщини, Черкащини, Донеччини та інших областей плідно працювали сотні вишивальниць, їхні роботи експонувались на виставках самодіяльних художників, вони широко використовували у своїй роботі народні мотиви [1, с. 35-36; 9, с. 71].

Для багатьох простих селянок вишивка була не лише засобом прикрасити побут, а й улюбленою справою. Вовчок В.П. так розповідає про своє захоплення: «Вишивати сідала ввечері, після всіх домашніх справ, спочатку вигадувала узор, потім олівцем малювала його на полотні, тоді вишивала квіти гладдю і хрестиком. Вишиваючи, зовсім забувала про час, іноді сиділа до ранку, так не виспавшись і йшла на роботу. Нитки для вишивання продавали в магазині, вони були гарної якості, не линяли і роками зберігали яскравий колір. Таким вишитим рушником прикрашали хату, найчастіше вішали над весільними фотографіями, іконами та фото дітей» [11].

За радянської влади традиційна тематика вишивки була доповнена новими символами: п'ятикутна зірка, серп і молот, герб, пшеничне колосся, – ними оформляли рушники, скатерті, штори, ширми для офіційних урочистих подій [17, с. 19]. За умов технічного прогресу з'явилася машинна вишивка, якою займалися цілі мережі кооперативних артілей [17, с. 14, с. 18].

Трудащі України використовували в побуті декоративні тканини, ліжники та килими. Одними з найбільших центрів ткацтва були м.Кролевець, смт. Дігтярі, м. Богуслав, с. Клембівка, смт. Решетилівка, смт. Косів та багато інших [4, с. 68]. На Лівобережжі килими ткали, витримуючи переважно в золотисто-жовтих, сіро-зелених, синіх, коричневих і рожевих тонах. На Правобережжі переважали червоний і чорний кольори [1, с. 43]. Проте особливого рівня цей вид кустарних промислів досяг на Західній Україні, тут ткали різноманітні за орнаментом та кольоровою гаммою вовняні верети, рядна, залавники та килими [2, с. 39]. Гуцули виготовляли та використовували в побуті величезну кількість домотканих речей. З шерсті та конопляних волокон ткали верети (широкі полотнища, схожі на килими), ними, як правило, застиляли постіль або лави; з шерсті ткали ліжники (своєрідні гуцульські килими), які використовували в якості ковдр [5, с. 31-32]. У Косівському районі діяли майстерні, які виготовляли килими і розробляли нові ідеї для орнаменту. Ці килими вирізнялись своєрідним геометричним малюнком (ромби або шестикутники, які покриті крюковидними паростками, зубцями або штришками [5, с. 33]. Неодноразово виставляли на експозиціях виробу майстрів з с. Яворів Косівського району Івано-Франківської області: Хим'як В., Корпанюк А., роботи родини Шкрібляків [5, с.35; 18, с. 15-16]. В своїй статті відомий народознавець В. Скуратівський розповідає про с. Бехів Коростенського району, що на Житомирщині, яке славилось килимами. Тут ткали килими, вишивали рушники, долівники, тощо [14, с. 63]. Жителька села розповідала досліднику, що коли проходили виставки, то з Житомира до неї приїздили за килимами, але їх не повертали, або зберігали в неналежних умовах, від чого ті псувались. Килими з житомирського села були представлені навіть на ювілейній виставці в місті Києві [14, с. 66]. Килими ткали і в с. Стецівки Чигиринського району Черкаської області Живолуп Г. і Х. Чепурна, вони використовували геометричний та квітковий орнаменти [1, с. 44]. На Запоріжжі виготовляли килими в с. Гусарка Куйбишевського району. Своєю довершеністю, яскравими барвами та красою виділялись роботи Крючкової М.І., Чернецово М. А. та інших талановитих майстрів з цього села [1, с. 45]. У відомому своїми народними митцями смт Петриківка на Дніпропетровщині килими з рослинним орнаментом ткала Дрофа А.І. [1, с. 46]. Килими народного художника України Товстухи Л.С., який працював у смт.Решетилівка Полтавської області, були декоровані рослинним орнаментом, присвячені офіційно-ідеологічній тематиці [6, с. 29].

Якщо в 1970-1980-ті роки домотканий одяг став уже рідкістю, то сільські майстри продовжували виготовляти домоткані рядна, скатерті, рушники та покривала [1, с. 39]. Наприкінці 1970-х років у селах Черкащини ткали рядна-покривала в клітинку або смужку з використанням червоних, зелених і білих ниток. У Тальнівському районі Черкаської області рядна прикрашали ковровим орнаментом. Тут виділялись майстри Демидовський О., Латко К., Зінченко М. [1, с. 41]. Для Канівського району були характерні білі скатерті з геометричним

орнаментом в селах Бобриця, Пшеничники, Черниші та інших [1, с. 42]. В Кіровоградській області талановиті ткачі вдома виготовляли речі, що не поступалися найкращим зразкам ткацтва минулих поколінь. Це Середенко О.М. з с. Митрофанівки Новгородківського району, Паламарчук Н.В. з с. Хащеватого Гайворонського району та багато інших майстрів [1, с. 40].

Поширеним напрямком народної творчості в Україні було мистецтво різьблення по дереву. Різчики виготовляли з дерева не лише предмети повсякденного вжитку, а й декоративні речі: тарілки, ковші, статуетки [1, с. 60]. На Західній Україні дерево було доступним матеріалом, тому не дивно, що столярна справа та мистецтво різьблення по дереву набули тут надзвичайної популярності. Одне з найвідоміших своїми мистецькими виробами сіл Гуцульщини – Яворів. Тут художньою обробкою дерева займалися цілі династії майстрів: родини Шкрібляків, Корпанюків, Гасюків та інші [18, с. 15-16, с. 95]. Також на Західній Україні значним центром різьби по дереву був районний центр Косів Івано-Франківської області, в якому майстри використовували різні прийоми орнаменталізації, з великою майстерністю оздоблювали дерев'яні кулони, брошки, браслети. Прикладом традиційного народного мистецтва можуть служити вироби, які звозили в неділю на косівський базар селяни з колгоспів району: сопілки, кадки, ложки з різьбленими або випаленими узорами [5, с. 18-19]. Можна перерахувати багато талановитих та відомих свого часу майстрів, багаторазових учасників різних виставок та конкурсів. Талановитий різьб'яр Я.В. Власенко жив у с. Вереміївка Чорнобаївського району Черкаської області [1, с. 54]. На хуторі Дериківщина Яхницької сільради Лохвицького району Полтавської області працював з деревом Крпко О.Г. [7, с. 91]. Різьб'яр по дереву Коваль О.С. жив у с. Підгірнім Нікопольського району Дніпропетровської області, за своє життя він виготовив близько 40 бандур. Матеріал для музичних інструментів майстер заготовляв власноруч, найчастіше це були верба чи груша [1, с. 63-66]. Крім бандур, він робив дерев'яні блюда, вулики, оздоблював різьбою колодязь, змайстрував шпаківню у формі голови людини [1, с. 67-68]. Грималюк П.М. з с. Шепіт Чернівецької області майстерно виготовляв з дерева трембіти і мисливські сигнальні інструменти – роги [18, с. 201]. Тофійчук М.М., що жив у с. Верхній Ясенів Верховинського району Івано-Франківської області, спеціалізувався на виготовленні музичного інструмента дуди [18, с.194]. У цілому можна стверджувати, що мистецтво різьблення по дереву розвивалось повсюдно в Західній Україні [2, с. 42]. У с. Городище на Чорнущині зберігали й культивували традиції лозоплетіння. З лози тут плели капці, доріжки, килимки, хлібниці та кошики [4, с. 57-58]. Великої майстерності досягли в лозоплетінні й закарпатські майстри, які виготовляли плетені меблі, сувеніри, килими тощо. Авторами чудових плетених з лози абажурів, корзин, хлібниць та інших виробів були Кадар Ю.Ю. та Кашков М.Д. – працівники колгоспу ім. Мічуріна з с. Іза Хустського району Закарпатської області [8, с. 128]. З цього ж села походили відомі майстри лозоплетіння, зокрема, родина Кемінних, Самош Е., Дзябло М., Чохняй В. Майстерно працював з лозою і Трагера І. з с. Іспас, що на Буковині [4, с. 58-59]. Плетені вироби виготовляли не лише з лози, в Придніпровських районах з цією метою використовували рогіз. На Запоріжжі в с. Оріхов Овраменко С. плів з рогозу черевики, кошики та доріжки, використовував у своїй роботі верстат. У с. Коритному на Буковині плели з кукурудзяного листя, тут виготовляли з нього сумочки для зберігання лікарських рослин та насіння. Ідьярстова В. з с. Вишкове на Закарпатті була автором оригінальних тканих творів з пелюсток кукурудзи [4, с. 62]. Крім визнаних майстрів народної творчості, в багатьох селах кустарі плели вироби з лози на продаж, головним чином, це були корзини [11].

Над виробництвом кераміки в Україні працювали цілі галузі художньої промисловості, експериментальні підприємства, а в різних районах республіки окремі народні майстри в домашніх умовах [6, с. 21]. Більшість майстрів кераміки мешкали в містах і працювали в цехах, що діяли при різнопрофільних заводах [1, с. 90]. По всій території України зберігалися народні традиції виготовлення керамічного посуду, але він потроху виходив з ужитку, коли люди більше почали використовувати металевий та фарфоровий посуд. Осередками гончарства залишались Львівщина, Івано-Франківщина і Закарпаття [2, с. 42]. На Західній Україні Косівський район був не лише центром деревообробки, але й гончарства. В с. Пістинь Косівського району сформувалась власна традиція виробництва кераміки, особливістю якої було умовне зображення

реальних предметів, декоративність композиції. Гончарі для оздоблення посуду вживали, здебільшого, жовтий і зелений кольори [5, с. 27-28]. Косівські майстри 1960-1970-х рр. Тим'як М., подружжя Рощиб'юків були відомі далеко за межами свого району. Тим'як М. використовувала техніку фляндровки, а Рощиб'юки вирізнялись різноманітністю технік та великою продуктивністю праці. Їхні нащадки продовжили старовинне ремесло, втілювали у своїх виробках найкращі родинні традиції. Основною тематикою молодшого покоління майстрів Карпат були події з історії рідного краю та побутові сцени [5, с. 29-30]. Відомим центром гончарства також стало смт. Кути Косівського району Івано-Франківської області, тут виготовляли, головним чином, чорнолощений посуд, розписували кераміку в традиційному стилі, характерному для інших гуцульських сіл [5, с. 28].

Однією з багатьох майстрів кераміки на Хмельниччині була Пиріжок О. з с. Адамівка. Свою кераміку вона не покривала поливою, залишаючи природній жовто-рожевий колір, розписувала дрібним геометричним орнаментом з червоної глини [15, с. 11]. Значним гончарним центром залишалось с. Голоківка Чигиринського району Черкаської області, тут майстри Коваль П., Зінченко П., Брюховецький Н. у своїй творчій роботі користувалися технікою фляндровки, виконували малюнок темно-червоною або зеленою фарбами на жовтому фоні. В селах на Черкащині здавна виготовляли не лише декоративну кераміку, а й іграшки: півники, свищики, баранчики. В с. Громи на кінець 1970-х років іграшки-свистунці виготовляла Єлизавета Попова [1, с. 88], Нечипорук К.М. ліпив з глини свистунці у вигляді фігурок людей, звірів та птахів. Випалював, попередньо вмочивши в чорну поливу, і пензликом (патик з віника) розмальовував барвником на каоліні [7, с. 25; 28-29]. Оскільки на Поділлі здавна існують великі поклади придатних для гончарства глин, не дивно, що в 1970-х роках гончарі тут працювали майже в кожному селі [7, с. 60].

Кузня завжди була необхідною в сільській місцевості, тут ремонтували та виготовляли необхідні в господарстві вироби з металу. Широко відомими центрами металообробки були Гуцульщина, Буковина, Закарпаття [4, с. 111-121]. На жаль, у побуті населення 1960-1980-х рр. вже рідко використовували такі традиційні художньо оздоблені народними майстрами вироби з шкіри та металу, як топорики, табівки, пояси чи постолі. Ці речі вже використовували в якості сувенірів, вони стали атрибутом виставок та елементами святкового вбрання [5, с. 42]. З металом успішно працювали Шмадюки Федір та Михайло з с. Брустурова Косівського району. Житель Косіва Стринадюк І. майстерно виготовляв металеві ігольники, лускоріхи, палиці, традиційні пояси (череси), він також отримав широке визнання як мосяжник [4, с. 112-121]. Працюючи з металом, майстри застосовували для своїх виробів латунь та різні сплави, нерідко один і той же майстер обробляв шкіру та виготовляв для неї металеву оздобу. Таких майстрів називали «мосяжники», серед них варто згадати Тинкалюка І. та Медвидчука М. з с. Річка Косівського району Івано-Франківської області, косівського майстра Вінтоняка М. та інших [5, с. 42]. У період 1960-1980-х років цих майстрів залишилося небагато, головні функції забезпечення населення металевими виробами взяла на себе держава. За словами Вовчок В.П. з с. Теолин Монастирищенського району Черкаської області, кузня та плотня в їхньому селі працювали «від колгоспу». В кузні підковували коней, виготовляли загорожі, сокири, молоти, сапи тощо, столярі виготовляли двері, вікна та ліжка. Для купівлі потрібного виробу робили замовлення в колгоспі і вносили необхідну суму, яка на той час була суттєвою для гаманця селянина [11].

Проаналізувавши матеріал про найбільш поширені народні промисли в українському селі, можна стверджувати, що традиції виготовлення кустарних виробів не були втрачені, а органічно розвивалися народними майстрами. Проте виробництво речей повсякденного вжитку в домашніх умовах значно скоротилося в досліджуваній період, частково це пов'язано з розширенням мережі підприємств по виготовленню відповідної продукції, частково попит задовольнили місцеві умільці, що виготовляли вироби на продаж. За період 1960-1980-х років не втратили свої позиції лише вишивка та образотворче мистецтво. Більше того, вишивка стала не лише засобом прикрасити побут, а й улюбленою справою тисяч сільських жінок.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Белич В.Я. Народные мастера Приднепровья / В.Я. Белич, С.А. Гребенюк, Г.Н. Заболотная, С.В. Латанский. – Днепропетровск.: Промінь, 1978. – 112 с.
2. Будзан А.Ф. На піднесенні / А.Ф. Будзан // Народна творчість та етнографія. – 1964. – №5. – С. 37-44.
3. Буланій І. Розквіт самодіяльного мистецтва республіки / І. Буланій // Народна творчість та етнографія. – 1971. – №1. – С.4-11.
4. Ганжа П. Таємниці українського рукомесла / П. Ганжа – К.: Мистецтво, 1996. – 192 с.
5. Гоберман Д. Н. Искусство гуцулов / Д. Н. Гоберман. – М.: Советский художник, 1980. – 52 с.
6. Канівський музей народного декоративного мистецтва: Путівник [Підготув. Заболотна С.Н., Засенко Г.В., Герасименко Н.Ф., Гнуча В.С., Андрієнко Г.Б.] – Дніпропетровськ.: Промінь, 1979. – 30 с.
7. Кочережко Н. Сонячні барви / Н. Кочережко. – К.: Веселка, 1978. – 135 с.
8. Микитчук В.И. Руками сельского умельца / В.И. Микитчук, В.Е. Лепа. – К.: Урожай, 1980. – 170 с.
9. Народные умельцы (очерки) [Под.ред.канд. искусствоведения Щербака В.А.]. – Донецк.: Донбасс, 1975. – 128 с.
10. Петрякова Ф. Малювальниця з Прикарпаття Параска Хома / Ф. Петрякова // Народна творчість та етнографія. – 1970. – №1. – С. 55-57.
11. Свідчення Вовчок Віри Петрівни 1939 р.н., в досліджуваний період проживала в селі Теолин Монастирищенського району Черкаської області.
12. Свідчення Заїки Катерини Миколаївни 1941 р.н., в досліджуваний період проживала в селі Степове Тальнівського району Київської області.
13. Свідчення Плюснової Надії Іванівни 1947 р.н., в досліджуваний період проживала в селі Синютки Білогірського району Хмельницької області.
14. Скуратівський В. Село славне килимами / В. Скуратівський // Народна творчість та етнографія. – 1970. – № 6. – С. 63-66.
15. Сучасне українське народне мистецтво [Упорядник Велігоцька Н.І.]. – К.: Мистецтво, 1976. – 189 с.
16. Тевікова О.В. Повсякденне життя громадян УРСР: Соціальні та культурні аспекти (1953-1964 роки): Дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка. – Полтава, 2010. – 271 с.
17. Ульянова Л. Сучасна українська вишивка / Ульянова Л. // Народна творчість та етнографія. – 1970. – №1. – С.13-19.
18. Яновський М.В. Срібна пряжка: Розповіді про народних митців / М.В. Яновський. – Ужгород.: Карпати, 1980. – 216 с.

Хоменко С. Развитие кустарных промыслов в украинском селе 1960-1980-х гг.

В статье рассматриваются особенности превращения кустарных промыслов в занятие, которое несет морально-эстетическое удовлетворение для украинских крестьян в 1960-1980 гг.

Ключевые слова: искусство, кустарные промыслы, ткачество, вышивка, изобразительное искусство, обработка дерева, гончарство.

Homenko S. Development of cottage industry in the Ukrainian village during 1960-1980-th years.

The article describes a gradual transforming of cottage industry into pastime which brings mostly moral and aesthetic pleasure for Ukrainian peasants during 1960-1980 years.

Key words: art, cottage industry, weaving, embroidery, woodworking, pottery.

Одержано 06.12.2012